

Christelijke Hogeschool Windesheim

Bachelor Accountancy

(voltijd en duaal, Nederlandstalig, Zwolle)

Beperkte opleidingsbeoordeling

Samenvatting

In november 2019 is de bestaande voltijd hbo-bacheloropleiding Accountancy (Nederlandstalig) van hogeschool Windesheim bezocht door een visitatiepanel van NQA. Deze vierjarige opleiding wordt in Zwolle aangeboden in een voltijd- en een duale variant. Het panel beoordeelt de opleiding als **positief**.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding ontvangt voor zowel de voltijd- als de duale variant voor deze standaard het oordeel voldoet.

De opleiding is bezig met een nieuw curriculum en heeft hiervoor haar beroepsbeeld herzien. De opleiding zet een helder beroepsbeeld neer en profileert zich met de kernwaarden betrokken, vakmanschap en praktijkgerichtheid. De kernwaarden zijn volgens het panel logisch gekozen en komen helder in het profiel en curriculum van de opleiding naar voren.

De opleiding heeft de beoogde leerresultaten afgeleid van het landelijk beroeps- en opleidingsprofiel *HBO-Bachelor Accountancyopleidingen* uit 2017. De beoogde leerresultaten zijn op bachelorniveau uitgeschreven en sluiten aan bij de verwachtingen van het werkveld. Het panel heeft daarnaast geconstateerd dat de CEA-eindtermen uit 2016 volledig afgedekt zijn. De opleiding voldoet daarmee aan de eisen die vanuit de branche en het werkveld gesteld worden.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding ontvangt voor zowel de voltijd- als de duale variant voor deze standaard het oordeel voldoet.

Het panel complimenteert de opleiding met een goed onderbouwd en samenhangend curriculum. De opleiding is bezig met vormgeven en invoeren van een nieuw curriculum waarbij het vierde leerjaar op het moment van de visitatie voor het eerst uitgevoerd wordt. De kernwaarden betrokkenheid, vakmanschap en praktijkgerichtheid zijn herkenbaar in de vormgeving en inhoud van het curriculum. Het panel is in het bijzonder onder de indruk van de wijze waarop de studenten begeleid worden. Ook de praktijk is goed verweven in de opleiding. Daarnaast heeft het panel geconstateerd dat de opleiding de CEA-eindtermen expliciet vertaald heeft in het curriculum, zowel wat betreft inhoud als wat betreft het minimaal aantal EC per vakgebied.

Het docententeam is deskundig en beschikt over passende kwalificaties om het programma verder te ontwikkelen en uit te voeren. Het team liet bij het panel een enthousiaste indruk achter en toonde een goede gemeenschappelijkheid; samen dragen zij het nieuwe curriculum.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding ontvangt voor zowel de voltijd- als de duale variant voor deze standaard het oordeel voldoet.

Het panel is van oordeel dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. De toetsing is gebaseerd op de wettelijke en hogeschoolbrede kaders en uitgewerkt in een eigen toetsplan voor het gehele domein waar de opleiding tot behoort. De opleiding volgt het

vierogenprincipe bij zowel de toetsconstructie als bij de beoordeling. De toetsvormen en toetsinhoud zijn gekoppeld aan de leerlijnen en passen bij het programma. Het geheel van toetsing dekt de leerdoelen van het programma goed af. De toetsinstrumenten zijn transparant. Voor studenten is het toetsbeleid en -proces inzichtelijk. Voor hen is duidelijk wat er van hen verwacht wordt.

Naar het oordeel van het panel voert de examencommissie haar taken goed uit.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding ontvangt voor zowel de voltijd- als de duale variant voor deze standaard het oordeel voldoet.

Volgens het panel toont de opleiding in voldoende mate aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd. Het afstudeerprogramma is adequaat ingericht en voldoet aan de CEA-eisen. Het panel heeft een selectie van vijftien eindwerken kunnen bestuderen en vond het niveau over de gehele linie voldoende en de onderwerpen passend. Ook de beoordeling is adequaat en navolgbaar. Het panel kan zich vinden in de gegeven waarderingen. Wel adviseert het panel de opleiding om op de beoordelingsformulieren meer uitgebreide en inhoudelijke feedback op te nemen.

De afgestudeerden blijken gewild in het werkveld en komen daar terecht in functies die qua niveau goed aansluiten bij de opleiding, vaak schrijven zij zich in voor een vervolgopleiding in combinatie met werken in de praktijk. Het werkveld toont zich tevreden over het functioneren van de afgestudeerden. Het panel herkent in de positieve opmerkingen van het werkveld en alumni de aandacht die de opleiding besteedt aan onder meer de basisvaardigheden boekhouden/bedrijfsadministratie en fiscaliteit.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	7
Schets van de opleiding	10
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	12
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	15
Standaard 3 Toetsing	23
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	28
Eindoordeel over de opleiding	30
Aanbevelingen	31
Bijlagen	32
Bijlage 1 Bezoekprogramma	33
Bijlage 2 Bestudeerde documenten	34

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande voltijdse en duale hbo-bacheloropleiding Accountancy van de Christelijke Hogeschool Windesheim. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd, is samengesteld door NQA, in opdracht van Christelijke Hogeschool Windesheim en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd. Het visitatiepanel voldoet aan de eisen die gesteld worden door de Commissie Eindtermen Accountantsopleidingen.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (2018) en de *NQA Handleiding Opleidingsvisitaties Hoger Onderwijs 2019 Beperkte Opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 20 november 2019. Het visitatiepanel bestond uit:

De heer drs. J. de Beuze AA (voorzitter, domeindeskundige)

Mevrouw drs. A.M.J.A. Jongen MLC (domeindeskundige)

De heer mr. J.J.J. Vissenberg RB (domeindeskundige)

De heer M. Moes (studentlid)

Mevrouw drs. B.J. Steenbergen MBA, auditor van NQA, trad op als lead-auditor van het panel.

De opleiding maakt onderdeel uit van een visitatiecluster. Afstemming met alle deelpanels heeft eerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting van de deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken van deze visitatiegroep. Verder wordt de afstemming tussen de panels geborgd door de ondersteuning van zoveel mogelijk dezelfde secretaris vanuit zowel Hobéon als NQA en door de inzet van getrainde voorzitters.

Werkwijze panel en procesverloop

Voor de opleidingsbeoordeling heeft de opleiding een zelfevaluatie en bijlagen ter beschikking gesteld aan het panel en is een paneloverleg gepland ter voorbereiding van de visitatie. Dit vooroverleg heeft een week voor het visitatiebezoek plaatsgevonden. De panelleden zijn geïnstrueerd over de werkwijze via de NQA-handleiding en het NVAO-kader. Vervolgens heeft het panel de aanpak, rolverdeling en werkwijze voor het visitatiebezoek besproken. Het panel heeft gesproken over de indrukken en observaties die zijn verkregen vanuit het zelfevaluatierapport en de bijlagen. Ook zijn de meningen over de geselecteerde eindwerken gedeeld. Conform de richtlijnen van het NVAO-kader is er bij twijfel over het niveau of de beoordeling van een eindwerk een tweede panellid als lezer ingeschakeld. Informatie uit het vooroverleg is uitgewerkt tot een agenda met vraagpunten voor de bezoekdag. Waar nodig is contact opgenomen met de opleiding om de organisatie van de bezoekdag verder te stroomlijnen.

Tijdens de bezookdag heeft het panel gesproken met diverse groepen (zie bijlage 1) en het ter inzage gelegde materiaal bestudeerd. Het laatste betrof met name onderwijs- en toetsmateriaal, de online leeromgeving en notulen van verschillende commissies, zoals de examen- en de opleidingscommissie.

Aan het einde van de bezookdag is in het gehele panel alle verkregen informatie verwerkt tot een compleet beeld en tot een voorlopig oordeel met argumentatie. Tijdens een afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de voorzitter van het panel de voorlopige eindoordelen en belangrijkste bevindingen meegedeeld aan de opleiding.

Na het visitatiebezoek heeft de secretaris op basis van alle informatie en de meningen van de panelleden een conceptrapportage opgesteld en voorgelegd aan alle panelleden. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd bij de opleiding. De panelleden hebben kennisgenomen van de reactie van de opleiding en waar nodig aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, februari 2020

Panelvoorzitter

De heer drs. J. de Beuze AA

Auditor

Mevrouw drs. B.J. Steenbergen MBA

Schets van de opleiding

De opleiding Accountancy van Christelijke Hogeschool Windesheim (verder: Windesheim) in Zwolle wordt in een voltijd en in een duale variant aangeboden in het domein Business Media en Recht (BMR), een van de vijf domeinen bij Windesheim. Onder het domein BMR zijn ook de twee kenniscentra Media en Strategisch Ondernemerschap ondergebracht. Dit domein bestaat verder uit veertien opleidingen, te weten: twaalf opleidingen die tezamen de Business School vormen, de opleiding Journalistiek en het Windesheim Honours College met de opleiding Global Project and Change Management. De bacheloropleiding Accountancy is een van de oudste opleidingen van het domein en bestaat al sinds 1978.

De instroom van de opleiding fluctueert, maar is boven de 100 studenten (in 2019 stroomden 136 studenten in). Het totaal aantal studenten Accountancy ligt ten tijde van het visitatiebezoek op 383 (teldatum 1-10-2019), waarvan 56 studeren in de duale variant. De studenten komen uit wijde regio Zwolle.

De opleiding biedt een voltijd- en een duale variant aan en de studenten kunnen zich na afronding van de bachelorfase specialiseren in de Accountant Administratieconsulent (AA) of Register Accountant (RA). De propedeuse en het eerste semester van het tweede studiejaar van de beide varianten zijn gelijk. Vanaf daar kan de opleiding in voltijd vervolgd worden of kunnen studenten duaal verder studeren.

De opleiding is in 2016 gestart met een nieuw curriculum en is op het moment van de visitatie bezig met de uitrol van het vierde jaar van dit nieuwe curriculum. Inhoudelijk gezien sluit de opleiding zich in haar profilering aan op de keuzes die hogeschoolbreed worden gemaakt: betrokkenheid, vakmanschap en praktijkgerichtheid.

Sinds de vorige visitatie in 2012 heeft de opleiding aandacht geschonken aan het uitvalpercentage na de propedeuse en besteedt daar nog steeds aandacht aan teneinde dit percentage te verlagen (standaard 2). In vervolg op het advies uit de vorige visitatie is de betrokkenheid van de externe stakeholders beter verankerd. Zo heeft de bedrijfsmentor bij het afstudeerproces een explicietere rol gekregen en is de betrokkenheid van de accountantskantoren uit de regio verder verstevigd door hun rol in de beroepsvraagstukken bij de opleiding.

Daarnaast heeft de opleiding in vervolg op het advies van het panel uit de vorige visitatie aantoonbaar aandacht besteed aan de schriftelijke onderbouwing in de toetsen (standaard 3) en is de onderzoekleerlijn in de opleiding verder versterkt (standaard 2).

Tabel administratieve gegevens

Naam opleiding in CROHO	Accountancy
Type en soort	Hbo; Bachelor
Variant	Voltijd en duaal
Sector	Accountancy

Graad	Bachelor of Economics
Studielast	240 EC
Afstudeerspecialisatie(s)	Niet van toepassing
Locatie(s)	Zwolle
Onderwijstaal	Nederlands
ISAT code CROHO	34406
Financiering	Bekostigd
Visitatiegroep	HBO Accountancy groep 3
Inleverdatum	01-05-2020
Bijzonder kenmerk	Niet van toepassing
Joint program, met opgave van de betrokken partnerinstellingen en type graadverlening (joint/double/multiple degree)	Niet van toepassing

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor zowel de voltijd- als de duale variant voor deze standaard het oordeel **voldoet**.

De opleiding is bezig met een nieuw curriculum en heeft hiervoor haar beroepsbeeld herzien. De opleiding zet een helder beroepsbeeld neer en profileert zich met de kernwaarden betrokken, vakmanschap en praktijkgerichtheid. De kernwaarden zijn volgens het panel logisch gekozen en komen helder in het profiel en curriculum van de opleiding naar voren.

De opleiding heeft de beoogde leerresultaten afgeleid van het landelijk beroeps- en opleidingsprofiel *HBO-Bachelor Accountancyopleidingen* uit 2017. De beoogde leerresultaten zijn op bachelorniveau uitgeschreven en sluiten aan bij de verwachtingen van het werkveld. Het panel heeft daarnaast geconstateerd dat de CEA-eindtermen uit 2016 volledig afgedekt zijn. De opleiding voldoet daarmee aan de eisen die vanuit de branche en het werkveld gesteld worden.

Onderbouwing

Beroepsbeeld

Het accountantsberoep is sterk in ontwikkeling door het gebruik van digitale technologie en maatschappelijke ontwikkelingen, zoals globalisering en verduurzaming. Ook diverse incidenten hebben het beroep van accountant beïnvloed. Deze en andere ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat de eisen die gesteld worden aan het beroep van accountant steeds verder aangescherpt worden. De CEA formuleert het in 2016 als volgt:

“Accountants dragen een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid in het optreden als ‘vertrouwenspersoon van het maatschappelijk verkeer’. Een functie die een wettelijke bescherming rechtvaardigt maar ook de nodige verplichtingen met zich meebrengt. Verplichtingen die onder andere tot uitdrukking komen in gelijklopende kerncompetenties en eindtermen die van elke beginnend beroepsbeoefenaar een hoog niveau van kennis en vaardigheden verlangen maar ook professioneel gedrag”.

De opleiding volgt de landelijke ontwikkelingen en leidt op conform het landelijke beroepsprofiel . De studenten van de opleiding komen over het algemeen uit de wijde regio Zwolle en blijven daar ook na hun afstuderen wonen en werken. De opleiding richt zich daarom met name op de behoeften van het regionale werkveld van accountantsorganisaties uit de wijde regio Zwolle. Hieronder vallen zowel de ‘big four’ (KPMG, Deloitte, PWC en EY) als het MKB en kleinere accountantskantoren. De door de accountantsorganisaties verrichte werkzaamheden bestaan in hoofdzaak uit het samenstellen en controleren van jaarrekeningen en daarmee samenhangende werkzaamheden. Ook fiscale werkzaamheden behoren hiertoe. De opleiding bereidt de

studenten hiermee voor op beide rollen van RA dan wel AA Accountant, zodat de studenten een breed profiel hebben bij afstuderen.

Het panel herkent de keuzes die de opleiding maakt.

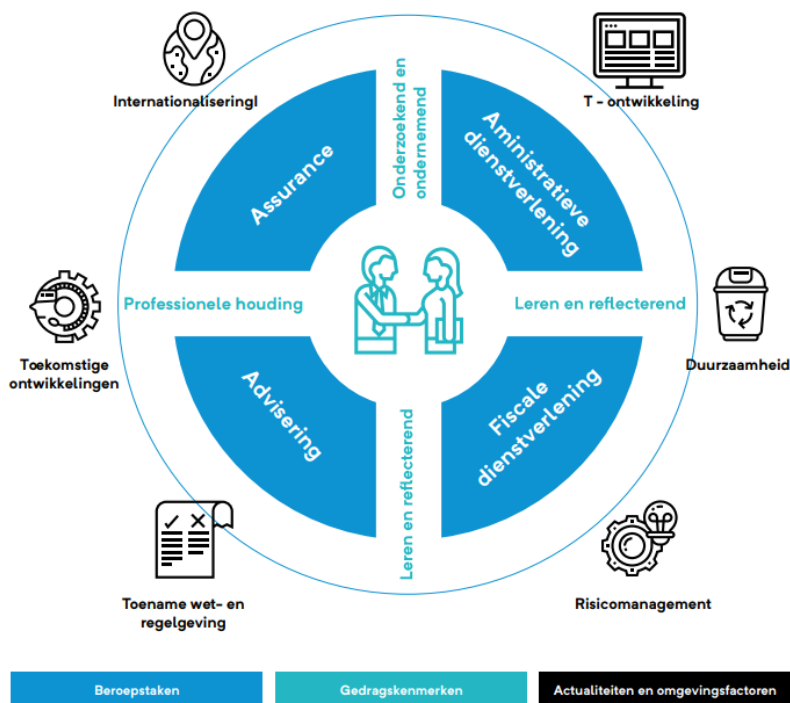
Eindkwalificaties

Zowel de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) als de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (CEA) geven middels respectievelijk het nieuwe Beroeps- en opleidingsprofiel HBO accountantsopleidingen 2017 en de CEA eindtermen 2016 richting aan de accountantsopleidingen. Hierbij wordt expliciet aandacht gevraagd voor een drietal ontwikkelingen:

- de snelle ontwikkelingen in de ICT
- het toegenomen belang van gedragsaspecten in de beroepsuitoefening
- de noodzaak rekenschap te geven van de maatschappelijke relevantie van het optreden als accountant.

De eindtermen kennen een onderverdeling naar een common body of knowledge en een tweetal oriëntaties: Assurance en Accountancy. De opleiding richt zich primair op de common body of knowledge en bereidt de studenten voor op de beide oriëntaties die in de post-initiële opleidingen aan bod komen.

De opleiding heeft voor de vormgeving van haar curriculum onderstaand model uit het landelijke opleidingsprofiel geadopteerd en committeert zich hieraan:

In bovenstaand profiel zijn de specifieke beroepscompetenties assurance, administratieve dienstverlening, fiscale dienstverlening en advisering weergegeven in het blauw. Daarnaast zijn

er generieke gedragscompetenties waarmee de student inspeelt op actualiteiten en omgevingsfactoren (onderzoekend en ondernemend, leren en reflecterend en professionele houding). Deze acht competenties worden in het afstudeerprogramma (voornamelijk leerjaar 4) op niveau 3 afgerond en vormen daarmee de beoogde leerresultaten.

De opleiding voldoet met dit profiel aan de eisen die zijn beschreven in het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel HBO Bachelor Accountancyopleidingen 2017 en de Eindtermen Accountantsopleidingen 2016 van de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (CEA). Binnen het landelijk beroepsprofiel zijn de Dublin-descriptoren gebruikt om het bachelorniveau van de beoogde leerresultaten te verantwoorden. Ook het voorlopende, uitfaserende, landelijke profiel voldeed aan deze kaders. Het panel is daarmee van oordeel dat de beoogde leerresultaten van de opleiding zowel inhoudelijk als qua niveau passend zijn.

Profilering

Door de eisen die de CEA stelt aan opleidingen Accountancy is er nog 100 EC beschikbaar voor de eigen profilering. De opleiding heeft voor de invulling van de profilering drie kernwaarden geformuleerd: betrokkenheid, vakmanschap en praktijkgerichtheid. Hierbij komen de kernwaarden terug in zowel de vormgeving van het curriculum (standaard 2) als in de inhoudelijke keuzes die gemaakt worden. Aan de inhoudelijke keuzes van de opleiding wordt richting gegeven door de kernwaarde vakmanschap die terugkomt in een drietal inhoudelijke aspecten, die integraal terugkomen in de gehele opleiding: ICT, communicatieve vaardigheden en 'boekhouden op niveau' (de opleiding besteedt relatief veel aandacht aan de basisvaardigheden van studenten op dit gebied).

De kernwaarden betrokkenheid en praktijkgerichtheid heeft de opleiding op een naar het oordeel van het panel goede manier geconcretiseerd in de vormgeving van het programma (standaard 2).

Het panel is van mening dat de keuzes die de opleiding maakt in de profilering logisch en navolgbaar zijn, passend bij de behoeftes van het regionale werkveld. In het curriculum (standaard 2) is met name, ten opzichte van andere accountancyopleidingen, de aandacht voor boekhouden herkenbaar onderscheidend, terwijl ook de communicatieve vaardigheden ruim aan bod komen. Het panel is van mening dat de aandacht voor ICT eveneens een logische keuze is en dat ICT, hoewel het voldoende in de opleiding terugkomt, te weinig accent krijgt om als onderscheidend gezien te worden. Het panel nodigt de opleiding daarom uit na te denken op welke manier dit beter aan bod kan komen.

De opleiding zet een gedegen en helder profiel neer, passend bij de behoeftes van het regionale werkveld.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor zowel de voltijd- als de duale variant voor deze standaard het oordeel **voldoet**.

Het panel complimenteert de opleiding met een goed onderbouwd en samenhangend curriculum. De opleiding is bezig met vormgeven en invoeren van een nieuw curriculum waarbij het vierde leerjaar op het moment van de visitatie voor het eerst uitgevoerd wordt. De kernwaarden betrokkenheid, vakmanschap en praktijkgerichtheid zijn herkenbaar in de vormgeving en inhoud van het curriculum. Het panel is in het bijzonder onder de indruk van de wijze waarop de studenten begeleid worden. Ook de praktijk is goed verweven in de opleiding. Daarnaast heeft het panel geconstateerd dat de opleiding de CEA-eindtermen expliciet vertaald heeft in het curriculum, zowel wat betreft inhoud als wat betreft het minimaal aantal EC per vakgebied.

Het docententeam is deskundig en beschikt over passende kwalificaties om het programma verder te ontwikkelen en uit te voeren. Het team liet bij het panel een enthousiaste indruk achter en toonde een goede gemeenschappelijkheid; samen dragen zij het nieuwe curriculum.

Onderbouwing

Vormgeving van het programma

Didactisch concept

Het panel constateert dat de opleiding heldere en navolgbare keuzes maakt voor wat betreft het didactisch concept en deze ook goed heeft geconcretiseerd.

Het onderwijs is vormgegeven op basis van het gedachtegoed van Ploegman & De Bie (2008) en kent een viertal (leer)lijnen: een conceptuele lijn, een vaardighedenlijn, een integrale leerlijn en een reflectieve leerlijn. Het onderwijs (en de toetsing) binnen de conceptuele leerlijn is voor de duale en de voltijdstudent gelijk, voor de andere drie leerlijnen is onderscheid gemaakt tussen de beide studievarianten (zie ook standaard 3).

Het panel constateert dat de conceptuele en vaardighedenlijn direct afgeleid zijn van de BoKS uit het landelijke profiel. In deze leerlijnen wordt ook aandacht aan houding en gedrag besteed, bijvoorbeeld in de vakken ethiek en bij communicatieve vaardigheden. De integrale en reflectieve leerlijnen zijn ook verbonden met het landelijk profiel, maar worden inhoudelijk aangestuurd vanuit praktijkgerichte opdrachten: voor de voltijdvariant in de projecten en voor de duale variant vanuit de werkomgeving.

De opleiding heeft geëxpliciteerd welke werkvormen er per lijn gebruikt worden in het onderwijs.

De conceptuele- en vaardighedenlijn kennen hoorcolleges, werkcolleges (toepassingsgerichte kennisoverdracht met behulp van casuïstiek en opdrachten), zelfstudie, waar de student zich de theorie zelf eigen maakt maar wel de mogelijkheid heeft de docent te consulteren, en vaardigheidstraining. In deze leerlijnen ligt het accent op de werkcolleges, die meer dan de helft van de werkvormen omvatten.

Binnen de reflectieve lijn, waaronder ook intervisie en studiebegeleiding valt, worden studenten gecoacht ter ondersteuning van hun studie- en leerproces, zowel op individuele basis als in groepen. In de praktijkleerlijn tenslotte werken de studenten in groepsverband (3 tot 4 studenten) of individueel aan een project of opdracht uit de praktijk. De student krijgt hierbij ondersteuning in de vorm van individuele- of groeps gesprekken met de begeleider van school of de opdrachtverlenende accountantsorganisatie.

Inhoud van de opleiding

Het (huidige) curriculum van de voltijd-opleiding ziet er als volgt uit:

Voltijd	Semester 1		Semester 2	
Leerjaar 1	Major 1		Major 2	
	De startende onderneming: Ondernemingsplan	7	De startende onderneming: De administratie	7
	Vakken/SB	23	Vakken/SB	23
	Totaal EC	30	Totaal EC	30
Leerjaar 2	Major 3		Major 4	
	De groeiende onderneming: Administratieve verplichtingen	9	Stage	26
	Vakken/SB	21	Vakken/SB	4
	Totaal EC	30	Totaal EC	30
Leerjaar 3	Major 5		Major 6	
	De groeiende onderneming: Fiscaliteit	9	De controleplichtige onderneming	6
	Vakken	21	Vakken/OAT	24
	Totaal EC	30	Totaal EC	30
Leerjaar 4	Major 7		Major 8	
	Controle en Advies	5	Afstuderen	20
	Vakken/OAT	25	Keuze	10
	Totaal EC	30	Totaal EC	30

De duale opleiding start na de stage in het tweede jaar, de student volgt dan maximaal 2 dagen per week onderwijs en werkt gemiddeld 24 uur per week in de praktijk. Per semester omvat het deel beroepsuitoefening gemiddeld 10 EC.

Het nieuwe curriculum van de duale opleiding is als volgt opgebouwd:

Voltijd	Semester 1		Semester 2	
Leerjaar 1	Major 1		Major 2	
	De startende onderneming: Ondernemingsplan	7	De startende onderneming: De administratie	7
	Vakken/SB	23	Vakken/SB	23
	Totaal EC	30	Totaal EC	30
Leerjaar 2	Major 3		Major 4	
	De groeiende onderneming: Administratieve verplichtingen	9	Stage	14
	Vakken/SB	21	Vakken/SB	16
	Totaal EC	30	Totaal EC	30
Leerjaar 3	Major 5		Major 6	
	Praktijk	14	Praktijk	12
	Vakken	16	Vakken	18
	Totaal EC	30	Totaal EC	30
Leerjaar 4	Major 7		Major 8	
	Praktijk	5	Praktijk	10
	Vakken/OAT	25	Afstuderen	20
	Totaal EC	30	Totaal EC	30

Het panel is van mening dat het curriculum een logische opbouw kent. Het onderwijs in de semesters is ondersteunend aan de projecten en de opbouw van de projecten gedurende de studie kent een logische opbouw, zowel in een semester als wat betreft de volgorde van de semesters. In het eerste semester van het eerste leerjaar bijvoorbeeld loopt het project 'De startende onderneming', hierin schrijven de studenten een ondernemingsplan en presenteren zij een financieringsaanvraag. Naast het onderwijs dat zij direct bij deze projecten volgen, krijgen zij een aantal ondersteunende vakken, zoals Inleiding Recht, Marketing en Inleiding Organisatiekunde (allemaal 2 EC) in het eerste deel van dit semester waarin zij het ondernemingsplan schrijven. In het tweede deel van dit semester presenteren de studenten een financieringsaanvraag, de beste studenten doen dat ook voor de Rabobank. Om deze financieringsaanvraag goed te kunnen schrijven, volgen de studenten onder meer vakken over Financiering (3 EC), Ondernemingsrecht (2 EC), Audit en Assurance Basis (2 EC) en Bedrijfsadministratie (2 EC).

Ook in de opleiding als geheel herkent het panel een inhoudelijke logische opbouw. Zo volgt na het ondernemingsplan de administratie en in het eerste semester van het tweede jaar de groeiende onderneming en lopen de studenten in de tweede helft van het tweede jaar stage. In het project in het tweede jaar maken de studenten kennis met het softwarepakket Caseware waarin zij een samensteldossier opbouwen met als eindproduct een jaarrekening. Deze jaarrekening wordt besproken met een cliënt waarbij de student wordt ondersteund en geïnstrueerd door medewerkers van Accountantskantoor De Jong & Laan en Caseware.

Overigens werd de logische opbouw ook door de studenten herkend die het panel op de bezochtdag sprak. Zij complimenteerden de opleiding met de opbouw van het curriculum in het algemeen, maar ook in de uitvoering ervan. Zo vertelden zij bijvoorbeeld dat een aantal boeken

uit de boekenlijst meerdere keren terugkwam en dat zij op deze manier verdiepende inzichten kregen.

Bestudering van het onderwijs heeft het panel laten zien dat de kernwaarde praktijkgerichtheid door deze opzet, waar de inhoudelijke vakken ondersteunend zijn aan de projecten, maar ook door de opzet van de opleiding met stage en praktijkopdrachten voor duale studenten, voldoende concreetiseert.

De kernwaarde vakmanschap heeft invulling gekregen in communicatieve vaardigheden, ICT en een stevige boekhoudkundige basis. Het panel is van mening dat de communicatieve vaardigheden en de stevige boekhoudkundige kennis herkenbaar terugkomen in het curriculum om onderscheidend te zijn. Het panel is ook van oordeel dat ICT voldoende in het curriculum aanwezig is om de studenten goed voor te bereiden op de werkpraktijk. Evengoed is het panel van mening dat de opleiding het thema ICT meer onderscheidend kan vormgeven. De opleiding zou ook aandacht kunnen besteden aan de theoretische basis naast toepassingen zoals Excel, Exact Online en Caseware. Het panel heeft daarnaast de indruk dat de wijze waarop en de mate waarin ICT in het onderwijs aan bod komt nu afhankelijk is van de deskundigheid van de betreffende docent en nodigt de opleiding uit om een opleidingsbrede visie op ICT te ontwikkelen.

Daarnaast heeft het panel geconstateerd dat de opleiding de CEA-eindtermen expliciet vertaald heeft in het curriculum en dat deze in voldoende mate afgedekt zijn, zowel wat betreft inhoud als wat betreft het minimaal aantal EC per vakgebied. Het panel heeft gezien dat er vraagstukken zijn gekoppeld aan de leeruitkomsten vanuit CEA en vakgebieden en dat activiteiten zijn vertaald vanuit de CEA.

Beroepsvaardigheden

De studenten maken gedurende hun opleiding op verschillende manieren kennis met de beroepspraktijk, zodat ze niet alleen een goed beeld krijgen van het beroep, maar ook werken aan de ontwikkeling van hun beroepsvaardigheden.

Door samenwerkingen met verschillende bedrijven zorgt de opleiding dat studenten met real-life en realistische casuïstiek kunnen werken aan de ontwikkeling van hun beroepsvaardigheden. Het panel is positief over de betrokkenheid die de opleiding weet te organiseren vanuit het werkveld. Het panel constateert dat de opleiding voor de verschillende onderwijsonderdelen verschillende accountantskantoren weet te betrekken en daarnaast samenwerkt met andere, voor het beroep belangrijke, partijen, zoals opdrachtgevers en banken. Deze samenwerkingspartners zijn ook steeds betrokken bij de uitvoering van het onderwijs, bijvoorbeeld middels een gastcollege of door een eindpresentatie op kantoor.

In major twee (eerste leerjaar) werken de studenten bijvoorbeeld aan hun administratieve vaardigheden in Exact Online door een administratie op te zetten voor een eenmanszaak. In major 5 (Fiscale verplichtingen) presenteert de student zijn bevindingen op het kantoor van Alfa Accountants.

Het panel is van mening dat de projecten actuele en relevante beroepssituaties vertegenwoordigen. Wel zag het panel de non-profit-sector minder terug in de beroepsvraagstukken en in de samenwerkingspartners. Gezien het profiel van de opleiding adviseert het panel de opleiding de studenten ook kennis te laten maken met deze sector.

Het panel waardeert het verder dat de student al in zijn tweede jaar een stage loopt waarin hij zich verder oriënteert op het beroep. Ter voorbereiding op deze stage organiseert de opleiding

aan het begin van het tweede jaar een kantorenmarkt waarbij studenten speeddates hebben met vertegenwoordigers van kantoren die een vacature hebben. Centraal in deze tweedejaarsstage staat het samenstellen van een jaarrekening. Het panel waardeert deze stage omdat de student zo al vroeg in zijn studie in aanraking komt met de dagelijkse werkpraktijk en hij, ook wanneer hij voor de duale studieverantwoordelijkheid kiest, kennismaakt met meerdere organisaties.

De studievereniging SV BeActive is nauw betrokken bij het onderwijs in de hoofdfase. Zij organiseert bijvoorbeeld kennismakingsactiviteiten, zoals een kroegcollege van KPMG en een etentje in restaurant Humphreys met vertegenwoordigers van vijf accountantskantoren. Het panel heeft een actieve studievereniging gezien die de studenten ondersteunt in hun studieproces.

Instreamroutes en leerroutes

De opleiding kent instromers vanuit het voortgezet onderwijs en vanuit het mbo. Analyse van de instroompopulatie heeft de opleiding doen inzien dat er groepen studenten zijn die moeite hebben met wiskunde en/of boekhouden. Om deze deficiënties te overkomen, biedt de opleiding basisprogramma's boekhouden en wiskunde aan. Ook bestaat de mogelijkheid tot een intensievere cursus op deze gebieden. Het panel is van mening dat de opleiding de studenten hiermee voldoende ondersteuning biedt om deficiënties te overwinnen.

Het panel waardeert de aandacht die de opleiding vanaf het eerste jaar besteedt aan de ontwikkeling van een bredere blik van de studenten. Er wordt bijvoorbeeld al in het eerste blok aandacht besteed aan het onderscheid tussen de werkvelden van de RA (assurance) en AA (MKB advies) accountant. In de module 'Introductie Accountancy' in het eerste leerjaar bijvoorbeeld wordt een college gegeven door twee vertegenwoordigers van het werkveld, die ieder een interactieve toelichting geven op het verschil in beide werkvelden. In het tweede jaar bezoeken alle studenten twee verschillende accountantsorganisaties: zowel een samenstel- als controle (audit)praktijk. Deze bezoeken worden in kleine subgroepen afgelegd en na afloop geven de studenten een presentatie. Op deze manier hebben alle studenten, voordat zij na hun stage in het tweede jaar een keuze maken voor de voltijd- dan wel duale studie, een goed beeld van beide varianten. De duale studenten geven in de werkpraktijk richting aan de keuze voor een RA- dan wel AA-specialisatie door de keuze van hun werkplek die doorgaans gericht is op het één dan wel het ander. Voor de voltijdstudenten geldt dit zelfde tijdens hun afstuderen (major 8).

Onderzoek

De opleiding heeft in het nieuwe curriculum een volgens het panel heldere onderzoekleerlijn ontwikkeld op basis van de methodiek van praktijkgericht onderzoek, zoals beschreven door Nel Verhoeven. Hierin wordt onderzoek doen verdeeld in vier werkfasen: ontwerpen, verzamelen, analyseren en evalueren.

Bij de onderzoekleerlijn wordt de student begeleid naar een steeds grotere complexiteit. In het eerste jaar maakt de student in een module kennis met het doen van praktijkgericht onderzoek op basisniveau.

In het tweede jaar volgt een module waar de student ook een klein onderzoek uitvoert. In de eerste periode van deze module wordt een kleine basale onderzoeksopzet gemaakt. In de tweede periode leert de student op kleinschalig en basaal niveau (deels) onderzoeksgegevens te verzamelen, te analyseren en te rapporteren. Het onderwerp van het onderzoek dient een verbinding te hebben met het accountantsberoep.

In het derde jaar wordt in het project 'Data-analyse' gewerkt aan de vergroting van de kennis en vaardigheden rondom data-analyse. In de eerste helft van het vierde jaar wordt er gewerkt aan onderzoeksvaardigheden ter voorbereiding van hun afstudeeronderzoek uit.

Het panel is van mening is dat de onderzoekslijn goed is vormgegeven en dat de studenten op een goede manier voorbereid zijn op het afstuderen.

Zij ziet daarnaast een kans in een grotere betrokkenheid van de lectoraten Familiebedrijven en Supply Chain Finance. Op de bezochtdag werd geconstateerd dat het lectoraat niet structureel verankerd is in de opleiding. Dat is overigens wel het geval voor de post-bacheloropleiding die Windesheim aanbiedt en waar veel alumni van deze opleiding hun studie voortzetten. Het panel adviseert de opleiding te bekijken op welke manier het lectoraat een betere verankering kan krijgen in de opleiding.

Internationalisering

De opleiding besteedt op verschillende manieren aandacht aan internationalisering. Ze sluit hierbij aan bij de eisen die gesteld worden vanuit de CEA-eindtermen en bij de wensen van het beroepenveld, waartoe veel internationaal opererende accountantsorganisaties behoren. Inhoudelijk gezien gaat het dan om aansluiting van de kernvakken bij de International Financial Reporting Standaarden (IFRS) en de International Auditing Standards (IAS). Daarnaast biedt de opleiding een module Engels aan in de vorm van Business English Course, inclusief toetsing van de spreekvaardigheid (voor de voltijdstudenten 5 EC in jaar 2 en 5 EC in jaar 3, voor de duale studenten 5 EC in jaar 2). Daarnaast gebruikt de opleiding diverse internationale literatuur en kunnen studenten op stage naar Curaçao, Sint Maarten en Aruba, wat jaarlijks gedaan wordt door 6 tot 10 studenten.

Bij de onderwijsonderdelen wordt eveneens aandacht besteed aan internationale aspecten, in het project Fiscale Verplichtingen (voltijd, jaar 3) bijvoorbeeld voeren zij een jaarrekeninggesprek in het Engels en in het Nederlands. In het vak Audit & Assurance 3 voor zowel voltijd als dual wordt aandacht besteed aan de ontwikkelingen in de accountantswetgeving in Europees verband.

Hoewel het panel van mening is dat internationalisering voldoende aan bod komt in de opleiding, nodigt ze de opleiding ook uit om bij een van de projecten internationale vraagstukken in een internationaal opererende organisatie aan bod te laten komen. De studenten kunnen dan bovendien werken aan hun interculturele vaardigheden die nu nog niet uitgebreid in de opleiding aan bod komen.

Begeleiding

De kernwaarde 'betrokkenheid' krijgt onder meer gestalte in de begeleiding van de studenten. De opleiding streeft ernaar dat de studenten zich gekend voelen. Op de bezochtdag bleek dat de opleiding hier goed in slaagt. Studenten voelen zich gezien en gekend, ze vertelden dat de docenten hen bij naam kennen en dat ze zich bij zowel studie- als persoonlijke problemen ondersteund voelen onder meer door de laagdrempelige sfeer. Een van de studenten op de bezochtdag illustreerde dit door te vertellen over de persoonlijke belangstelling en ondersteuning die hij kreeg toen hij geconfronteerd werd met persoonlijke tegenslag.

Het panel waardeert de wijze waarop de studieloopbaanbegeleiding is opgezet; zowel de werkvormen, de inhoud als de toenemende regie van de student voor zijn eigen proces gedurende de opleiding geeft een goede invulling aan de kernwaarde 'betrokken':

Voor studiebegeleiding is in het eerste leerjaar 2 EC ingeroosterd. Dan staat de persoonlijke professionaliteit centraal. De student wordt ondersteund door plenaire bijeenkomsten, groepsbijeenkomsten en een aantal individuele gesprekken. Aan het begin van het jaar vindt een gesprek met de begeleider plaats waaruit een aantal persoonlijke opdrachten voortvloeit dat past bij de studiesituatie van de student. Aan het einde van Major 2 geeft de student aan of zijn professionele groei (studieresultaten, persoonlijke effectiviteit en aantrekkelijkheid van het beoogde beroepenveld) tenminste voldoende is geweest om door te stromen naar het tweede jaar. Op basis van een SWOT-analyse formuleert de student zijn persoonlijke doelstellingen voor het tweede leerjaar. In een gesprek motiveren de studenten hun geschiktheid voor de opleiding.

De studiebegeleiding in het tweede leerjaar (1 EC) richt zich op de voorbereiding op de stage en de bewaking van de studievoortgang. Hier wordt de student ook begeleid in het maken van de keuze voor de duale dan wel de voltijdstudievariant. In het eerste semester van het tweede jaar ontwikkelt de student competenties rondom zelfsturing op studie en loopbaan. Tijdens de stage laat de student zien dat hij een reëel zelfbeeld en beroepsbeeld heeft met het oog op zijn toekomst. De student reflecteert op zijn eerste werkervaringen en verwerkt dit in een evaluatieverslag. Studenten worden begeleid in het maken van hun loopbaankeuzes. Netwerken, werkexploratie en persoonlijke effectiviteit zijn SB-onderdelen die ondersteunend zijn voor de loopbaankeuzes van studenten.

Na het tweede jaar is de begeleiding vooral op initiatief van de student. Op de bezokedag gaven de studenten aan dat zij zich welkom en gezien voelen. Zij voelen zich vrij om bij docenten om advies te vragen en bij hen binnen te lopen wanneer zij vragen hebben.

Docenten

Het panel heeft kennisgemaakt met een deskundig docententeam van 21 docenten, waarvan vier met een flexibele aanstelling, die ook deels in de beroepspraktijk werkzaam zijn en vijf betrokken zijn bij de onderwijsuitvoering van universitaire accountantsopleidingen. Inhoudelijk en qua niveau is het panel zeer positief over het team waarvan tien leden een RA of AA-titel hebben en een tweetal docenten bezitten hun theoretisch getuigschrift voor de RA opleiding. Eén docent is bezig met een masteropleiding, alle andere docenten hebben een opleiding op masterniveau. Eén docent is gepromoveerd en één is bezig met de voorbereidingen op een promotietraject. Alle docenten zijn didactisch geschoold of, wanneer recent aangesteld, daarmee bezig. Elf van de 17 vaste docenten hebben hun BKE-certificaat behaald. Vijf van de docenten uit het team hebben boeken gepubliceerd op het gebied van Internal Control en Accounting Information Systems, Financial Accounting, Statistiek, Communicatie en Audit & Assurance. Deze boeken worden op zowel hbo- als universitair niveau bij diverse opleidingen gebruikt.

De docenten zijn aantoonbaar betrokken bij de landelijke ontwikkelingen, onder meer doordat een drietal docenten zitting heeft in redactiecommissies waar landelijke examens voor de bachelor en post-bachelor opleiding worden samengesteld, een drietal docenten betrokken is bij de afsluitende (mondelijke) examens van de post-bachelor MKB-opleiding en het hoofd van de opleiding is als bestuurslid verbonden aan het AC-scholenvoerleg.

Het panel heeft geconstateerd dat de benodigde deskundigheden voor het verzorgen van het onderwijs aanwezig zijn. Wel zijn weinig docenten geschoold op het gebied van nieuwe IT-ontwikkelingen en dat zou volgens het panel remmend kunnen werken in de ontwikkelingen van

de verbetering van het curriculum. De specialisatie in de vakgebieden maakt het team daarnaast ook kwetsbaar bij uitval van een docent. De opleiding zoekt daarom inhoudelijke samenwerking met de docenten uit de opleidingen Finance & Control en Finance, Tax & Advice. Daarnaast investeert zij in een netwerk van flexibel inzetbare docenten uit het werkveld, veelal alumni. Het panel ondersteunt deze initiatieven. Meer samenwerking zou volgens het panel wellicht ook een oplossing kunnen brengen voor het probleem van de werkdruk dat aan de orde kwam op de bezochtdag. Docenten vertelden dat zij veel werk in eigen tijd verrichten, bijvoorbeeld het behalen van de BKE. Zij ervaren veel eigen verantwoordelijkheid en autonomie. Het panel heeft een docententeam ontmoet dat ondanks de werkdruk veel plezier en teamgeest uitstraalt. De docenten ontwikkelen de projecten die in het onderwijs aan bod komen in gezamenlijkheid en ook het nieuwe curriculum is door het team als geheel ontwikkeld.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor zowel de voltijd- als de duale variant voor deze standaard het oordeel **voldoet**.

Het panel is van oordeel dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. De toetsing is gebaseerd op de wettelijke en hogeschoolbrede kaders en uitgewerkt in een eigen toetsplan voor het gehele domein waar de opleiding tot behoort. De opleiding volgt het vierogenprincipe bij zowel de toetsconstructie als bij de beoordeling. De toetsvormen en toetsinhoud zijn gekoppeld aan de leerlijnen en passen bij het programma. Het geheel van toetsing dekt de leerdoelen van het programma goed af. De toetsinstrumenten zijn transparant. Voor studenten is het toetsbeleid en -proces inzichtelijk. Voor hen is duidelijk wat er van hen verwacht wordt.

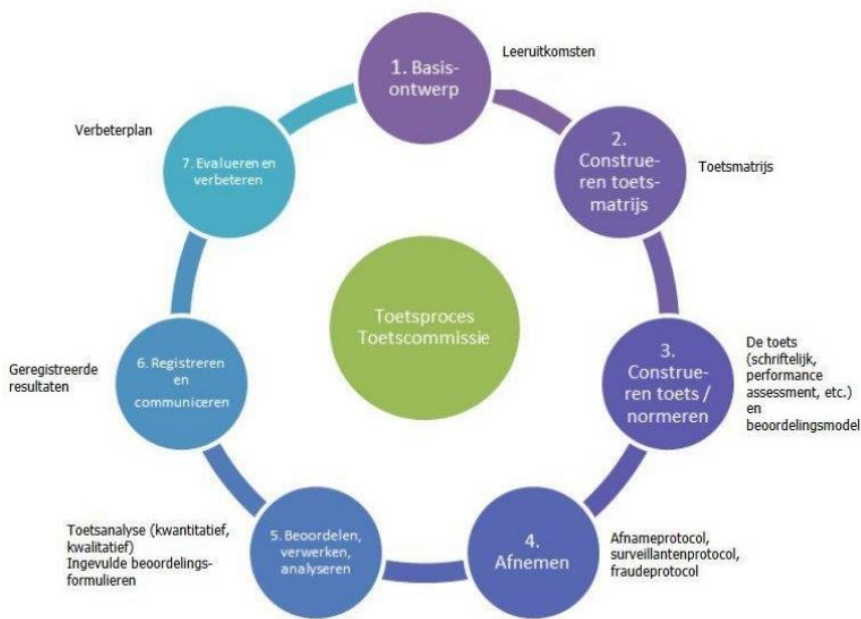
Naar het oordeel van het panel voert de examencommissie haar taken goed uit.

Onderbouwing

Systeem van toetsing

De opleiding heeft haar visie op toetsing en beoordeling afgeleid van het domeinbrede *Toetsbeleid* dat gebaseerd is op hogeschoolbreed beleid. Belangrijk uitgangspunt is om gedurende de opleiding gebruik te maken van één breed toepasbare taxonomie (Bloom) voor het bepalen van de leerdoelen. Aanvullend op de taxonomieën gebruikt de opleiding het ZelCom-model om de opbouw van niveau binnen de opleiding aan te duiden.

Het panel heeft geconstateerd dat de opleiding de toetscyclus zoals die is vastgesteld in het instellingstoetsbeleid op een goede manier hanteert:

De opleiding hanteert structureel het vierogenprincipe bij de ontwikkeling van toetsen. In de gesprekken die het panel op de bezochtdag heeft gevoerd, werd door de docenten toegelicht dat de toetsen sinds de BKE-certificering in kwaliteit verhoogd zijn, hetgeen beaamd werd door de toetscommissie die vertelde minder (of andere) ondersteuning te geven.

De opleiding heeft de toetsvormen op een logische wijze gekoppeld aan de verschillende leerlijnen:

In de conceptuele leerlijn zijn de leerdoelen gericht op de feitelijke en begripsmatige kennis en de toepassing daarvan. Daarom vindt de toetsing voornamelijk plaats door middel van tentamens met open en/of gesloten vragen. Hierbij wordt zowel summatief als formatief getoetst. De toetsen binnen de conceptuele leerlijn zijn voor de voltijd- en de dualstudenten hetzelfde. Ter voorbereiding van het landelijke OAT-examen heeft de opleiding een cyclus van proeftoetsen opgezet. Het panel complimenteert de opleiding met de goede begeleiding naar de landelijke OAT, onder meer blijkend uit een hoog slagingspercentage.

In de vaardigheden en praktijkleerlijnen laten de voltijdstudenten hun kennis en vaardigheden geïntegreerd zien binnen de projecten. Toetsing vindt plaats door middel van projectverslagen, presentaties en mondelinge assessments. In de duale opleidingsvariant worden de vaardigheden ook getoetst aan de hand van schriftelijke verslagen die beoordeeld worden door een begeleidend docent in samenspraak met de begeleider vanuit het accountantskantoor waar de student werkzaam is.

De reflectieve leerlijn tenslotte komt aan bod in de studiebegeleiding in de eerste twee leerjaren, in de duale verslagen van de duale opleidingsvariant en in de stage, het afstuderen en de projecten. De studenten reflecteren op beroepsvaardigheden die zij zich eigen gemaakt hebben. De toetsing is summatief en formatief door het beoordelen van verslagen en door de begeleidingsgesprekken.

Het panel heeft een logisch opgebouwd toetsstelsel gezien dat de student op een goede manier begeleidt naar een grotere zelfstandigheid en complexiteit. De toetsen in de verschillende leerlijnen sluiten goed aan bij het niveau van de student, passen bij de leerdoelen en zijn uitdagend van karakter. Het panel vindt met name de beroepsopdrachten, die binnen de praktijkleerlijn door zowel de voltijd- als de duale studenten uitgevoerd worden, goed vormgegeven. De op te leveren beroepsproducten kennen een grote variatie die bijdraagt aan de vergroting van de beroepsvaardigheden van de studenten. Zo maken de studenten jaarrekeningen, zetten ze een administratie op en leveren ze verschillende adviesproducten. Dat doen zij bovendien voor verschillende organisaties zodat zij kennismaken met de gehele breedte van het werkveld.

Toetspraktijk

De opleiding heeft haar toetsprogramma overzichtelijk weergegeven in het examenprogramma. Het panel vindt dat de opleiding een ruime variatie aan kennis- en praktijkgerichte toetsvormen hanteert, die zinvol bijdraagt aan het leerproces van de student. De opleiding maakt onder meer gebruik van multiple choice toetsen, toetsen met open vragen, productopdrachten (bij de projecten), vaardighedenopdrachten (gesprek, presentatie of assessment) en mondelinge toetsen. Het toetsprogramma dekt de eindkwalificaties, zo stelt het panel vast en de toetsing bouwt logisch op qua niveau en zelfstandigheid.

De studenten die het panel op de bezochtdag sprak, gaven aan dat ze voorafgaand aan een toets voldoende duidelijkheid hebben over de toets om hem te kunnen maken, dat zij het cijfer dat zij krijgen navolgbaar vinden en dat zij voldoende mogelijkheden hebben om aanvullende feedback te krijgen wanneer zij dat noodzakelijk vinden. Het panel herkent deze bevinding van de studenten; ook zij is op basis van de op de bezochtdag bestudeerde representatieve selectie van toetsen en de inzage in de digitale leeromgeving van de studenten van mening dat de toetsmatrijzen en beoordelingscriteria vooraf voldoende duidelijk zijn en dat de feedback die de studenten krijgen duidelijk is.

Wel is het panel van mening dat er sprake is van veel toetsen. Dit is bijvoorbeeld opvallend in de propedeuse waarin veel toetsen van 1 en 2 EC. De studenten die het panel op de bezochtdag sprak, vonden dit geen enkel probleem, maar het panel is van mening dat de grote hoeveelheid toetsen ook een belasting kan zijn voor de docenten en adviseert de opleiding te bekijken of er mogelijkheden zijn het aantal toetsen wat terug te brengen. Overigens gaven docenten op de bezochtdag ook aan een hoge druk te ervaren wat betreft toetsing.

Borging

De opleiding kent een examencommissie en een toetscommissie. De toetscommissie is een subcommissie van de examencommissie. De voorzitter van de toetscommissie is tevens lid van de examencommissie. Beide commissies zijn verbonden aan drie opleidingen binnen het domein, naast de bachelor Accountancy ook aan de opleidingen Finance & Control en Finance, Tax & Advice. De bachelors Accountancy en Finance & Control hebben twee vertegenwoordigers in de examencommissie en de bachelor opleiding Finance Taks & Advice één, allemaal docenten, daarnaast is er een extern lid. Daarmee bestaat de examencommissie uit zes leden. Om belangenverstrengeling te voorkomen, zijn de vertegenwoordigers van de opleiding niet aanwezig bij de vergadering en de besluitvorming rondom klachten aangaande hun opleiding.

De toetscommissie bestaat uit drie leden, één docent per opleiding. Deze commissie is actief aanwezig bij verschillende hogeschoolbrede overleggen, bijvoorbeeld over toetsing middels

beroepsproducten waardoor de opleiding ook op deze manier aangehaakt blijft bij hogeschoolbrede ontwikkelingen.

De examencommissie controleert steekproefsgewijs de beoordelingen (na examinering) van het afstudeerdossier. De toetscommissie borgt de kwaliteit van de overige toetsen met steekproeven. Deze steekproeven zijn gebaseerd op een analyse van de toetsstatistieken van de afgenomen toetsen. Mondelinge tentamens worden gemonitord met open vragen en product- of vaardigheidstoetsen steekproefsgewijs met behulp van een checklist. Verder screent de toetscommissie het toetsplan, waaronder de toetsmatrijzen in samenhang met de beoordelingsformulieren en beoordeelt daarmee de validiteit en transparantie van de toetsen. Bij toetsen met gesloten vragen wordt ook de itemanalyse beoordeeld. Nadat de resultaten van de steekproeven bekend zijn, worden deze besproken met de verantwoordelijke docenten en geeft de toetscommissie zo nodig aanbevelingen. Jaarlijks stelt de toetscommissie een rapport op waarin de bevindingen worden verwerkt en de aanbevelingen samengevat. Bevindingen uit de rapportages worden op hoofdlijnen besproken met de hoofddocent. De verbeteracties die uit de bevindingen voortvloeien, worden eveneens gemonitord door de toetscommissie.

Het panel heeft een actieve en betrokken examen- en toetscommissie ontmoet. Haar activiteiten zijn passend bij de borgende taak en de resultaten vanuit steekproeven op de toetsing en beoordeling hebben ook een verbetergerichte functie. Het panel vindt dit belangrijk om ook op die manier de kwaliteit van toetsing en beoordeling verder te brengen.

Afstudeerproces

Om aan het afstuderen te mogen beginnen, moet de student minimaal 170 EC van de 180 te behalen EC uit de Majors 1 tot en met 6 behaald hebben en maximaal twee onderwijseenheden uit de Majors 1 tot en met 6 niet met een voldoende hebben afgesloten. Daarnaast zijn de stage en studieloopbaanbegeleiding in het tweede leerjaar én de onderwijseenheden tot en met het derde jaar van het kernvak waar het afstudeeronderzoek betrekking op heeft voorwaardelijk om met het afstuderen van start te gaan.

De studenten hebben in hun studie geen mogelijkheid om een minor te volgen, maar de voltijdstudent kan wel 10 EC professionele profileringsruimte zelf invullen. Hij kan deze ruimte gebruiken om zijn afstudeeronderzoek uit te breiden van 20 naar 30 EC of op een andere manier invullen (met een extra stage of met andere vakken binnen het domein).

Als de student de profileringsruimte toevoegt aan het afstudeeronderzoek, ontstaat er ruimte voor een uitdagender opdracht, die getoetst wordt bij de beoordeling van het afstudeerwerkplan. Dit go/no go moment (dat voor alle afstudeertrajecten geldt), vindt het panel een waardevol moment waar de opleiding zorgt voor een goed vertrekpunt van de afstudeerders. De looptijd van het gehele afstudeertraject is bij toevoeging van de profileringsruimte 20 weken en anders 15 weken.

Het panel vindt het afstudeerproces goed vormgegeven. Op gezette tijden zijn er intervisierondes en de begeleidingsstructuur met colleges, een intervisiegroep, een docentbegeleider en een bedrijfsmentor is goed opgezet om het project vanuit verschillende perspectieven te ondersteunen. Door de inzet van een tweede beoordelaar (de intervisiebegeleider bij het afstudeerwerkplan en bij het productverslag een onafhankelijke tweede examinator) is ook

adequaat een onafhankelijke beoordelend perspectief in het afstudeerproces voldoende verankerd.

Het panel waardeert met name dat de opleiding het advies van de bedrijfsbegeleider meeneemt in het beoordelingsproces door zijn aanwezigheid bij de eindpresentatie. Hierdoor wordt de waarde van een hoge praktijkgerichtheid recht gedaan. Het panel zou het ondersteunen als de tweede examiner niet alleen betrokken is bij de beoordeling van het eindverslag, maar ook betrokken wordt bij de eindpresentatie en de beoordeling daarvan. Daarmee zou de opleiding het onafhankelijke beoordelaarsperspectief door het hele afstudeertraject nog beter ingebed hebben.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor zowel de voltijd- als de duale variant voor deze standaard het oordeel **voldoet**.

Volgens het panel toont de opleiding in voldoende mate aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd. Het afstudeerprogramma is adequaat ingericht en voldoet aan de CEA-eisen. Het panel heeft een selectie van vijftien eindwerken kunnen bestuderen en vond het niveau over de gehele linie voldoende en de onderwerpen passend. Ook de beoordeling is adequaat en navolgbaar. Het panel kan zich vinden in de gegeven waarderingen. Wel adviseert het panel de opleiding om op de beoordelingsformulieren meer uitgebreide en inhoudelijke feedback op te nemen.

De afgestudeerden blijken gewild in het werkveld en komen daar terecht in functies die qua niveau goed aansluiten bij de opleiding, vaak schrijven zij zich in voor een vervolgopleiding in combinatie met werken in de praktijk. Het werkveld toont zich tevreden over het functioneren van de afgestudeerden. Het panel herkent in de positieve opmerkingen van het werkveld en alumni de aandacht die de opleiding besteedt aan onder meer de basisvaardigheden boekhouden/bedrijfsadministratie en fiscaliteit.

Onderbouwing

CEA eindtermen

Het panel heeft geconstateerd dat de opleiding voldoet aan de eis om 140 EC's te besteden aan de gemeenschappelijk vastgestelde CEA-eindtermen. Ook inhoudelijk zijn de CEA-eindtermen voldoende afgedekt. Dat de studenten voldoende voorbereid worden, blijkt uit het hoge slagingspercentage.

Afstudeerscripties

Voor het beoordelingsproces van de realisatie van de leerresultaten heeft het panel een steekproef van vijftien afstudeerscripties genomen, geselecteerd uit een groslijst van alumni van de laatste twee jaar; tien van studenten, afgestudeerd in het laatste studiejaar, en vijf van studenten die in het voorlaatste studiejaar zijn afgestudeerd. In totaal heeft het panel zes scripties van duale studenten bestudeerd en negen van studenten in de voltijdvariant. Deze verdeling doet recht aan de verdeling van het totaal aantal afgestudeerden. De afstudeerscripties zijn geschreven door studenten die het nu uitfaserende curriculum hebben gevolgd. De steekproef bestond uit scripties met een zo groot mogelijke spreiding in het eindcijfer (van een 6,1 tot een 8,7) en een verscheidenheid in afstudeeronderwerpen zoals interne controlemaatregelen, kwaliteit accountantscontrole, kostprijsberekening, maar ook bestuurlijke informatievoorziening, risicoberekening en procesbeheersing. De opdrachtgevers van de afstudeeronderzoeken waren zowel profit- als non-profitorganisaties (zoals een ziekenhuis) en zowel accountantskantoren als bedrijven.

Het niveau van de afstudeerdossiers is voldoende. Bovendien leiden de uiteindelijke afstudeerproducten tot volgens het panel voor de opdrachtgever waardevolle inzichten. Zo heeft een van de studenten beschreven 'hoe' een nieuw risicomanagementsysteem moet worden geïmplementeerd en welke elementen bij de implementatie van belang zijn; waarmee rekening moet worden gehouden. Op de bezochtdag bleek dat studenten, docenten en het werkveld, maar ook het panel, enthousiast zijn over dit werk.

In een apart gesprek op de bezochtdag heeft de opleiding toelichting gegeven op de beoordelingen van de eindwerken. Het panel had bij de bestudering van het materiaal vragen over de navolgbaarheid van enkele cijfers. In het gesprek op de bezochtdag bleek dat de onderbouwing van het cijfer met name mondeling gegeven wordt. Daarnaast is de opleiding bezig de criteria op het beoordelingsformulier aan te scherpen en met name meer aandacht te besteden aan de onderzoeksmethodologie. In het nieuwe curriculum is de onderzoekleerlijn beter uitgewerkt, hetgeen volgens het panel waarschijnlijk een verdere kwaliteitsgroei van de onderzoeken tot stand zal brengen. Het panel is na het gesprek op de bezochtdag van mening dat de cijfers inderdaad voldoende navolgbaar zijn. Het panel adviseert de opleiding wel om aandacht te besteden aan de vastlegging van feedback op de beoordelingsformulieren.

Functioneren afgestudeerden

Afgestudeerden vinden goed emloop in het werkveld. Het werkveld is tevreden over het functioneren van de studenten en alumni, hetgeen blijkt uit dat een heel groot gedeelte van de studenten al voor hun afstuderen een baan hebben. Voltijdstudenten krijgen na de stage in het tweede jaar vaak het aanbod om deeltijd in dienst te blijven. De vertegenwoordigers van het werkveld die aanwezig waren op de bezochtdag waarderen de aandacht die de opleiding biedt aan bedrijfsadministratie waardoor de student en alumnus een degelijke basis meekrijgt. Daarnaast noemden zij de kennis van fiscaliteit, de onderzoekvaardigheden, de communicatieve vaardigheden en de vaardigheid om risicogericht een jaarrekening samen te stellen als sterke punten van de opleiding. Het merendeel van de studenten kiest voor een vervolgstudie, hetzij de post-bachelor MKB AA-opleiding van Windesheim, hetzij een universitaire studie. De alumni die het panel op de bezochtdag sprak, gaven aan dat zij zich goed voorbereid voelden op hun vervolgopleiding.

Het panel heeft op basis van de bestudeerde afstudeerdossiers, het bestudeerde materiaal uit de opleiding en uit de gesprekken met vertegenwoordigers van het werkveld en alumni een positief beeld over de gerealiseerde leerresultaten.

Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Eindoordeel over de opleiding

Standaard	Oordeel voltijd	Oordeel dual
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Voldoet	Voldoet
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoet	Voldoet
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoet	Voldoet
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoet	Voldoet

Het panel heeft kennisgemaakt met een degelijke opleiding die zonder meer adequaat ingericht is. Het panel is onder de indruk van de degelijke en logische opbouw van het curriculum. Ook is zij gecharmeerd van de keuze die de opleiding heeft gemaakt om alle studenten verplicht een stage te laten lopen in zowel de samenstelpraktijk als de auditpraktijk. Op deze manier geeft de opleiding op een goede manier vorm aan het uitgangspunt de studenten voor te bereiden op zowel de RA als de AA praktijk

De toets- en examencommissie functioneren goed. Voor de uitvoering van het onderwijs heeft het panel een deskundig en ervaren docententeam ontmoet dat goed geëquipeerd is voor het onderwijs. Wel is er sprake van een hoge werkdruk onder de docenten en is er een zekere mate van kwetsbaarheid door de specialisatie van de docenten. Het panel adviseert de opleiding te kijken naar samenwerkingsmogelijkheden met andere verwante opleidingen binnen het domein om de kwetsbaarheid die ontstaat door het relatief kleine docententeam wat te verlagen.

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO en die van de CEA.

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-bachelor opleiding Accountancy (voltijd en dual) locatie Zwolle van Christelijke Hogeschool Windesheim **positief**.

Aanbevelingen

Het panel geeft de opleiding de volgende aanbevelingen mee:

Standaard 2

- Het panel adviseert de opleiding meer samenwerking te zoeken met andere opleidingen binnen het domein. Op deze manier kan de werkdruk die het docententeam ervaart wellicht wat verminderd worden en wordt de kwetsbaarheid van het team bij uitval verkleind.
- Zoek naar manieren om het lectoraat meer te betrekken bij de opleiding en beter structureel te verankeren.
- Besteed aandacht aan de deskundigheidsbevordering van docenten ten aanzien van vaardigheden rondom de ontwikkelingen in ICT in het werkgebied van de accountancy.

Standaard 3

- Geef de tweede beoordelaar bij de eindwerken een grotere rol door hem ook aanwezig te laten zijn bij de eindpresentatie.
- Bekijk of het aantal toetsen verminderd kan worden.

Standaard 4

- Vul de beoordelingsformulieren van de eindwerken aan met feedback waardoor het cijfer beter navolgbaar wordt.

Bijlagen

Bijlage 1 Bezoekprogramma

Tijdstip	Programmaonderdeel	Gesprekspartners namens de opleiding
08.15 - 08.30	Ontvangst	
08.30 - 08.45	Introductie opleiding (pitch 10 minuten)	Hogeschoolhoofddocent Accountancy
08.45 - 09.45	Praktijkmarkt	Praktijkmarkt waarin een student, een docent en iemand van het werkveld een module presenteren: M1 – De startende onderneming: ondernemingsplan M2 – De startende onderneming: administratie M3 – De groeiende onderneming: administratieve verplichtingen M5 - Fiscaliteit M6 - De controleplichtige onderneming M7 - De uitdaging
09.45 – 10.50	Materiaalbestudering, bekijken online leeromgeving en voorbereiding door panel	
10.50 – 11.20	Extra gesprek: onderzoek in het afstuderen	Hogeschoolhoofddocent Accountancy Afstudeerwerkplan coördinator en eerste beoordelaar Praktijkcoördinator afstuderen
11.20 – 11.30	Pauze	
11.30 – 12.15	Werkveldadviescommissie: praktijkgerichtheid, betrokkenheid en vakmanschap	Senior manager EY (MSc, RA) Partner KPMG Manager opleiding & training De Jong & Laan Accountants (AA) Accountant Brouwes Accountants en Adviseurs (AA) Businesssteam directeur Countus Accountants en Adviseurs (AA)
12.15 – 12.25	Pauze	
12.25 – 13.10	Lunch met studenten	2 ^e -jaars voltijd 3 ^e -jaars dual 4 ^e -jaars voltijd 4 ^e -jaars voltijd, studentlid opleidingscommissie Alumnus, opleiding afgerond juli 2019, momenteel post-bachelor MBK AA student
13.10 – 13.20	Pauze	
13.20 – 14.05	Gesprek met docenten	Docent bedrijfseconomische vakken, lid onderwijsteam (2/3 jaar) Docent accountancyvakken, lid onderwijsteam (post-bachelor en contractactiviteiten) Docent accountancyvakken, lid redactiecommissie OAT Docent bedrijfseconomische vakken, coördinator dual Docent bedrijfseconomische vakken Docent statistiek, wiskunde, Excel, SBér
14.05 – 14.15	Pauze	
14.15 – 15.00	Borging	Lid examencommissie Voorzitter examencommissie Lid toetscommissie Voorzitter opleidingscommissie, studievoortgangsadviseur Studentlid opleidingscommissie, 4 ^e -jaars voltijd
15.00 – 15.10	Pauze	
15.10 – 15.40	Management	Directeur Onderwijs Business Media en Recht Hogeschoolhoofddocent Accountancy
15.40 - 16.30	Overleg panel	
16.30 - 17.00	Terugkoppeling panel	
17.00 – 18.00	Ontwikkelgesprek	Hogeschoolhoofddocent Accountancy Opleidingsteamlid Opleidingsteamlid Opleidingsteamlid

Bijlage 2 Bestudeerde documenten

Algemeen

- ✓ Zelfevaluatie Accreditatie opleiding Bachelor Accountancy Hogeschool Windesheim (oktober 2019)
- ✓ Eindtermen CEA Accountantsopleidingen
- ✓ Strategische koers Windesheim 2017 – 2022

Standaard 1

- ✓ Beroeps- en opleidingsprofiel Bachelor Accountancy
- ✓ Tabel projecten en projectdelen
- ✓ Verslag werkveldadviescommissie Accountancy 14 mei 2018
- ✓ Verslag werkveldadviescommissie Accountancy 12 november 2018
- ✓ Verslag werkveldadviescommissie Accountancy 13 mei 2019

Standaard 2

- ✓ Verdeling eindtermen Accountancy totaal inclusief VOE code
- ✓ AC BMR-cv's docenten betrokken bij de opleiding
- ✓ Accountancy duaal studiegids 2018-2019
- ✓ Accountancy voltijd studiegids 2018-2019
- ✓ Competentiematrix opleiding
- ✓ Evaluatiegesprek 27 mei 2019 Accountancy
- ✓ Notulen 11042019 OC
- ✓ Notulen 15022018 OC ACBEFSM
- ✓ Notulen 17052017 OC versie 2
- ✓ Notulen 19062019 OC
- ✓ Notulen 27052019 OC
- ✓ Notulen 30112017 OC
- ✓ Opleidingsdeel OER AC 2019 2020
- ✓ Studiepuntentabellen AC 2019 2020

Standaard 3

- ✓ Hertoetsingsverslag interne hertoetsing Windesheim OAT juni 2019
- ✓ Jaarverslag examencommissie AC BE FSM 2017 2018
- ✓ Toetsbeleid domeindeel BMR 2018 2019
- ✓ Toetsbeleid instellingsdeel 2018 2019
- ✓ Toetsingsverslag van de OAT januari 2017
- ✓ Toetsingsverslag Windesheim van de OAT juni 2018
- ✓ Verslag werkveldadviescommissie AC 14 mei 2018 (003)
- ✓ Verslag werkveldadviescommissie AC 12 november 2018
- ✓ Verslag werkveldadviescommissie AC 13 mei 2019

Standaard 4

- ✓ NSE2018 Opleiding Accountancy duaal
- ✓ NSE2018 Opleiding Accountancy voltijd
- ✓ Recente overzichtslijst afgestudeerden
- ✓ Verslag werkveldadviescommissie AC 14 mei 2018 (003)
- ✓ Verslag werkveldadviescommissie AC 12 november 2018
- ✓ Verslag werkveldadviescommissie AC 13 mei 2019
- ✓ Afstudeerhandleiding Accountancy 2017-2018
- ✓ Afstudeerhandleiding Accountancy 2018-2019

Overig

- ✓ Evaluatiegesprek 27-05-2019 AC
- ✓ Evaluatiegesprek nr. 2 27-05-2019 AC
- ✓ Kalibreerdag 20181120
- ✓ Notulen kalibreerdag 20181120
- ✓ Schets proces afstuderen Hanzehogeschool Groningen
- ✓ Schets proces afstuderen NHL Stenden